

Activiteitenverslag 2014 van de Stichting tot Behoud van Cultuurhistorische Buitenplaatsen

De restauratie

De restauratie van de buitenplaats Berbice heeft in 2014 ook daadwerkelijk een aanvang genomen. In het jaar 2013 waren de voorbereiding voor de restauratie van het hoofdhuis van de buitenplaats al zover gevorderd, dat begin 2014 de aanbesteding van de eerste fase (de restauratie van het dak en de goten) kon plaats vinden. Van een viertal offertes van restauratieaannemers kwam Burgy Bouwbedrijf bv uit Leiden als beste uit de bus. Op 7 maart 2014 kon de aannemingsovereenkomst worden getekend en eind maart stond het hoofdhuis in de steigers. Inmiddels was de zolder door vrijwilligers leeggeruimd, waarbij ook een aantal onverwachte bezittingen onder onze ogen kwam. In de eerste weken van de restauratie kwam de daadwerkelijk toestand van dak en goten aan het licht en bleek dat van de kroonlijst het grootste deel kon worden afgevoerd; ook bleken meer balkkoppen te moeten worden hersteld en viel de noodzakelijke vervanging van het dakbeschot tegen. Van al het zink- en loodwerk moest afscheid genomen worden met af en toe nog een kleine restopbrengst als oud metaal. Burgy had besloten dat alle werkzaamheden onder een kapconstructie zou plaats vinden, zodat bij alle weersomstandigheden kon worden doorgewerkt. In de tweewekelijkse bouwvergaderingen werd de voortgang van de bouw met aannemer en architect besproken.

Ondertussen was een aanvang gemaakt met de voorbereiding van de restauratie van de rest van het casco van het hoofdhuis en de restauratie van de portierswoning. Gelukkig was de vergunning voor restauratie van het hoofdhuis in een keer afgegeven, maar voor de portierswoning moest een aparte vergunning worden aangevraagd. Bij de portierswoning was sprake van aanzienlijke bouwkundige gebreken, waardoor het huis opnieuw moest worden gefundeerd. De fondsenwerving voor dit deel van de restauratie liep voorspoedig zeker toen de Provincie een aanzienlijke subsidie in het vooruitzicht stelde. Verder werden toezeggingen verkregen van de TBI fundatie, de stichting Zabawas, het Prins Bernhard Cultuurfonds en was in 2013 al een toezegging ontvangen van het Van der Mandelefonds. Hoewel daarmee de kosten van deze twee restauraties nog niet geheel gedekt waren, heeft de stichting het aangedurfd om op 25 juli - de dag voor de bouwvakvakantie- met aannemer Burgy de contracten te ondertekenen voor de (verdere) restauratie van het casco van het hoofdhuis en de portierswoning. Na de bouwvakvakantie kon daar ook daadwerkelijk mee worden begonnen, nadat wij zelf met vrijwilligers gedurende de bouwvakvakantie een aantal sloopwerkzaamheden in de portierswoning hadden verricht.

Inmiddels vorderde de restauratie van dak en goten van het hoofdhuis gestaag en kregen het bestuur een beter zicht op de totale kosten van de eerste fase van de restauratie.

Ondanks een aanzienlijke post aan meerwerk resulteerde het totale financiële beslag van deze restauratie in een zodanige meevaller ten opzichte van de begroting, dat wij de aannemer konden vragen een begroting voor de eerste fase van de infrastructuur van het

huis op te stellen. Met de Provincie is de stichting in onderhandeling gegaan over de mogelijkheid om een deel van de toegezegde subsidie voor de restauratie van de kap in te mogen zetten voor de restauratie van de binnenkant van de zolderverdieping en tegelijk een aanvang te maken met de aanleg van een compleet nieuwe infrastructuur van het huis. Begin 2015 is dat rondgekomen en kon ook daar een aanvang mee worden gemaakt. Al met al is de restauratie van het hoofdhuis en de portierswoning in 2014 zodanig voortvarend op gang gekomen dat al rond de jaarwisseling een gerestaureerd huis achter de steigers zichtbaar werd. Dat niet alles op de buitenplaats voor de wind ging, bleek toen door een najaarsstorm een deel van de muur à retranchement er uit werd geblazen. Veel meer dan de uitgewaaide stenen opstapelen konden we op dat moment niet.

Het boek 'Begeerlijk Berbice'

De werkgroep Historisch Berbice is ruim drie jaar geleden begonnen met het schrijven van een boek over de buitenplaats. Het boek is op 12 september 2014 gepresenteerd tijdens een bijeenkomst voor genodigden in de oranjerie en officieel aangeboden aan gedeputeerde Han Weber en wethouder Bianca Bremer. In vijftien hoofdstukken wordt de geschiedenis van de buitenplaats in 'capita selecta' door een tiental auteurs beschreven. Het is een zeer fraai vorm gegeven boek met vele illustraties. Op Open Monumenten Dag is het boek voor het eerst te koop aangeboden en het liep die eerste dag al storm. De eerste druk van 1250 exemplaren was in december uitverkocht. Een tweede druk van 800 exemplaren is eind 2014 beschikbaar gekomen.

De Rijnlandroute

In het afgelopen jaar hebben wij een zienswijze ingediend bij de Provincie aangaande het ontwerp Provinciaal Inpassings Plan (PIP) voor de Rijnlandroute, die in een geboorde tunnel onder de buitenplaats doorgaat. Omdat een van de tunnelbuizen onder de ZW zijde van het hoofdhuis doorloopt hebben we in die zienswijze onze zorgen daarover uitgesproken. Wij maken ook deel uit van het bewonersgroepenoverleg, dat zich gezamenlijk verzet tegen de aanleg van de in het PIP voorgestelde variant van de Rijnlandroute.

De Provincie heeft inmiddels een overleg gestart voor het vestigen van een recht van opstal voor deze tunnel onder onze buitenplaats.

Park

Ook in 2014 was elke eerste zaterdag van de maand het moment waarop tientallen vrijwilligers in de ochtend de handen uit de mouwen staken om de vaste klussen aan te pakken: bramen en Japanse duizendknoop uitgraven, paden in de rozentuin schoffelen, bospaden en grasvelden bladvrij blazen, hout kloven, zevenblad en ander onkruid wieden en ontelbare zaailingen van esdoorns uittrekken. Het grasmaaien op het landgoed en het uitdiepen van de bosvijver zijn ook karweien die nooit ophouden. Eens per maand is nauwelijks genoeg om het bij te houden, dus tussendoor komen er gelukkig ook nog vrijwilligers. Daarnaast waren er ook eenmalige (?) klussen. Vlak voor kerst 2013 was een grote beuk naast de brug omgewaaid. De brug was vrijwel onbeschadigd maar de ravage

groot. Een uitdaging voor sommige vrijwilligers begin 2014 om de takken af te zagen en de stam op het droge te krijgen.

In maart 2014 kwam een hoveniersbedrijf met groot materieel om boomstronken weg te frezen en de sloten en vijver aan de Leidseweg uit te diepen. Vrijwilligers hebben vele kruiwagens zand aangevoerd om bepaalde hoogte verschillen in de voortuin terug te brengen. Vervolgens zijn in de voortuin tientallen rododendrons en andere heesters aangeplant. Deze moesten in de droge tijden die volgden regelmatig water krijgen en de meeste zijn gelukkig goed aangeslagen.

Rosarium

Ook in 2014 is hard gewerkt in de rozentuin door het 'rozenteam' van Berbice. Er zijn in totaal 165 rozen geadopteerd dit jaar, waarvan de meeste tijdens de redelijk goed bezochte Rozentea (28 juni) en OMD (13 september). Er is bij bezoekers gelukkig nog steeds veel animo om rozen te adopteren zodat de rozentuin stukje bij beetje in oude luister kan worden hersteld! In 2014 zijn er twee grote rechthoekige nieuwe bedden uitgegraven, van goede grond en compost voorzien om in het voorjaar respectievelijk najaar van 2014 te worden ingeplant. Helaas bleken niet alle ingeplante rozenbedden aan te slaan. Na professioneel bodemonderzoek (27 november) door een gespecialiseerd laboratorium bleek dat een aantal rozenbedden (zowel 'oude' en 'nieuwe') licht tot zwaar besmet was met zgn. rozenaaltjes. Ook is onderzoek gedaan naar de bodemgesteldheid van een groot aantal rozenbedden om optimale groeiomstandigheden voor de rozen te creëren. Op basis van de resultaten van het aaltjes- en bodemonderzoek en advies van onze vaste rozenspecialist Aart Westdijk (Durar Roos) is een plan van aanpak gemaakt om de aangetaste rozenbedden in te zaaien met een speciaal door rozenkweker gebruikt zaaimengsel van Afrikaantjes, om de grond te verbeteren en enkele aanpassingen te doen in de beplanting van rozenbedden.

Leifruit

Nadat in het najaar van 2013 twee 2 voorbeeld leiperen op Berbice arriveerden werd in 2014 een flinke collectie jonge fruitbomen aangeschaft, die we zelf verder gaan opkweken. In het voorjaar waren er al 9 verschillende soorten perenboompjes in de opkweekvakken aangeplant. Een aantal werden door de leifruitvrijwilligers zelfs geadopteerd. In de meest warme hoek van de voorover hellende muur naast de oranjerie verschenen de eerste druiven boompjes en later in het jaar werden de eerste perenboompjes bij andere muurvakken geplant, waardoor die muur qua fruit al volledig is voorzien. De spalieren zullen later komen, maar daar is met de aanplant al rekening mee gehouden. Bij de retranchement muur verscheen in het voorjaar de eerste perzikboom, een historisch moment voor deze van oorsprong oude perzikmuur. In het najaar werd daar de grote voorbeeld peer, een kandelaberpalmet, naast gezet. Het is nu al aardig goed zichtbaar wat de bedoeling is.

Klusteam

Iedere dinsdag komt een team van 6 man bijeen om kleine reparaties en onderhoudswerkzaamheden op de buitenplaats te verrichten. In het afgelopen jaar heeft dit klusteam in de wintermaanden gewerkt aan het restaureren van de luiken van het

hoofdhuis. Met de restauratie van deze 36 luiken geven wij invulling aan een eigen bijdrage in natura. In de zomerperiode is gewerkt aan de bijgebouwen van de oranjerie. De aangebouwde keuken en ingang van de tuinmanswoning is geheel onder handen genomen en zo goed als gereed gekomen.

Klokkenfonds

Een tiental donateurs heeft een meerjarige schenking aan de stichting toegezegd. Jaarlijks ontvangen wij van deze donateurs en anderen enkele duizenden euro's aan giften en schenkingen. Van dit geld, het Klokkenfonds gedoopt, doen wij bijzondere aanschaffingen en werkzaamheden in huis en park, zoals het aanschaffen van tuinbeelden, het restaureren van de klok etc.

Open Monumenten Dag

Zaterdag 13 september kwamen er meer bezoekers naar de Open Monumenten Dag op Berbice dan ooit tevoren; aan het eind van de dag stond de teller op 755 bezoekers. Er was op deze zonnige dag dan ook weer veel te doen op Berbice met als letterlijk hoogtepunt de beklimming van de steiger rondom het hoofdhuis onder begeleiding van onze aannemer Burgy. Veel mensen genoten van de rondleidingen en wilden nog meer te weten komen over deze prachtige buitenplaats, waardoor de verkoop van het de dag tevoren verschenen boek 'Begeerlijk Berbice' liep als een trein.

Met de verkoop van koffie en zelf gebakken taarten werd meer dan € 600 opgehaald, waarmee we een elektrische grasmaaier konden aanschaffen. Met de hulp van vele vrijwilligers was het weer een topdag.

Tot slot

Het bestuur kijkt terug op een bijzonder jaar, waarin de restauratie van de buitenplaats een aanvang heeft genomen na een halve eeuw van stilstand. Met de presentatie van het boek 'Begeerlijk Berbice' is de geschiedenis van de buitenplaats tot aan de restauratie op levendige wijze beschreven. Dat alles is mede mogelijk dankzij de inzet van onze vrijwilligers. Het bestuur is de vele vrijwilligers dan ook erkentelijk voor hun inzet. Onze buitenplaats kent nu ruim 50 vrijwilligers, die op diverse gebieden werkzaam zijn. Zonder hun bijdrage zouden we niet zover gekomen zijn.

De stichting heeft het jaar 2014 financieel afgesloten met een bescheiden winst op de exploitatie; daar staat tegenover dat wij ten laste van de reserves hebben geïnvesteerd in de restauratie. Door goede beleggingsresultaten is ons eigen vermogen in het afgelopen jaar desondanks toegenomen.

Voorschoten, 20 augustus 2015

R.J.M. Posthuma, vz.

C.W.M. Dessens, secr./penn.

M.J. van den Boer, lid